

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-2>

**PROTECTION OF THE INTERESTS OF THE NATIONAL
PRODUCER IN THE CONTEXT OF THE MEMBERSHIP
OF UKRAINE IN THE WORLD TRADE ORGANIZATION:
LEGAL ASPECT**

**ЗАХИСТ ІНТЕРЕСІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ТОВАРОВИРОБНИКА
В КОНТЕКСТІ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ
В СВІТОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Almashi I. M.

*PhD in Law,
Associate Professor at the Department
of Management, Entrepreneurship
and Trade
Uzhhorod Trade and Economic Institute
of the State University of Trade and
Economics
Uzhhorod, Ukraine*

Алмаши І. М.

*кандидатка юридичних наук,
доцентка кафедри менеджменту,
підприємництва та торгівлі
Ужгородський торговельно-
економічний інститут
Державного торговельно-
економічного університету
м. Ужгород, Україна*

Almashi M. M.

*PhD in Law,
Deputy of Director
Transcarpathian Institute of Private
Joint-Stock Company "Higher
education institution "Interregional
Academy of Personnel Management"
Uzhhorod, Ukraine*

Алмаши М. М.

*кандидат юридичних наук,
заступник директора
Закарпатський інститут
Міжрегіональної Академії управління
персоналом
м. Ужгород, Україна*

В умовах глобалізації економічних відносин надзвичайно важливою та актуальною є діяльність міжнародних організацій, зокрема Світової організації торгівлі, яка в свою чергу є єдиною міжнародною організацією, що встановлює глобальні правила торгівлі. На 164 членів котрої припадає понад 98 % світової торгівлі. Для України, частка експорту в ВВП якої становить близько 50 %, набуття членства в Світовій організації торгівлі стало одним із основних чинників інтеграції України до світової економіки та забезпечення недискримінаційного й передбачуваного режиму для українських товарів і послуг.

Надзвичайно позитивним фактором від такого членства для України є участь у формуванні нових правил торгівлі шляхом проведення багатосторонніх переговорів з метою максимального врахування інтересів вітчизняних виробників/експортерів товарів і постачальників послуг. Представники України беруть активну участь у роботі органів Світової організації торгівлі з метою відстоювання національних інтересів держави у торговельно-економічній сфері [1].

Заходи, спрямовані на забезпечення та захист інтересів національних товаровиробників, передбачено також в Угоді про заснування Світової організації торгівлі [2], згідно якої учасники визначають, що їхні відносини в галузі торгівлі та економічного підприємництва спрямовані на підвищення рівня життя, забезпечення повної зайнятості й значного та постійного зростання реального доходу, розширення виробництва товарів та послуг і торгівлі ними з урахуванням оптимального використання світових ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку.

Серед основних принципів Світової організації торгівлі зазначено торгівлю без дискримінації, тобто взаємне надання режиму найбільшого сприяння у торгівлі і взаємне надання національного режиму товарам і послугам іноземного походження; регулювання торгівлі переважно тарифними методами; відмова від використання кількісних і інших обмежень; транспарентність торговельної політики; врегулювання торговельних суперечок шляхом консультацій, переговорів тощо.

На думку окремих фахівців переваги для України від членства у Світовій організації торгівлі полягають у: створенні більш сприятливих умов доступу на світові ринки товарів і послуг; доступ до механізму даної міжнародної організації щодо врегулювання торговельних суперечок, що дозволяє забезпечити захист національних інтересів і усунути дискримінації [3].

Як зауважив Клименко А.Б. у разі якщо України перебуватиме за межами Світової організації торгівлі, торговельні партнери останньої матимуть можливість застосовувати до нашої держави дискримінаційні тарифи як проти країни, яка не входить до Світової організації торгівлі. Так, наприклад, ЄС може в односторонньому порядку вносити зміни щодо своїх тарифних зобов'язання щодо імпорту з України. Саме завдяки такому членству можна уникнути подібних негативних наслідків для України.

Також позитивним для забезпечення прав та інтересів національного товаровиробника є усунення кількісних обмежень у торгівлі.

Наприклад, лише завдяки усуненню кількісних обмежень можна збільшити обсяги експорту продукції української металургії до країн ЄС на суму приблизно в 70-90 млн доларів США [4, с. 48-49].

На забезпечення національних інтересів спрямовані також положення ряду Додаткових угод до Угоди про створення Світової організації торгівлі. Так, згідно Додатку 2 Домовленість про правила та процедури вирішення спорів, зазначено, що розгляди справ, у яких мають місце добрі послуги, примирення і посередництво, і, зокрема, позиції, які займають сторони спору під час цих розглядів, повинні бути конфіденційними і не повинні обмежувати прав будь-якої із сторін у будь-яких подальших розглядах спорів за цими процедурами.

Варто погодитися з думкою Бойко Д.О. про те, що у будь-якому випадку кожна країна на перше місце ставитиме свої інтереси, і це матиме наслідком виникнення суперечок. Щоб суперечки проходили справедливо і можна було знайти консенсус, саме Світова організація торгівлі стає посередником. З метою дотримання національних інтересів врегулювання суперечок здійснюється згідно норм права. При цьому сторони є рівними і кожна зі сторін наділена однаковими правами та обов'язками. Світова організація торгівлі надає можливість членам захищати свої права на експорт, а також захищати місцевих виробників від несправедливої конкуренції. Членство в даній міжнародній організації крім економічних вигод, позитивно впливає на політичну і соціальну ситуацію в країнах-членах та на добробут громадян[5, с. 447-449].

На сьогодні з метою захисту своїх національних інтересів Україна бере участь у 3 торговельних спорах як позивач: «Казахстан – антидемпінгові заходи щодо сталевих труб» (DS 530), «Вірменія – антидемпінгові заходи щодо сталевих труб» (DS 569), «Киргизька Республіка – антидемпінгові заходи щодо сталевих труб» (DS 570); в 1 спорі – у ролі відповідача: «Україна – заходи, що стосуються торгівлі товарами і послугами» (DS 525). За роки членства в Світовій організації торгівлі Україна повідомила Орган вирішення спорів про свій суттєвий інтерес у 54 спорах і бере участь як третя сторона у понад 30 спорах.

Якщо аналізувати діяльність Світової організації торгівлі сьогодні в умовах воєнного режиму в Україні, то на думку І.Веремій, Н. Гавриленко наразі Світова організація торгівлі неспроможна впоратися з основними викликами, що постали перед нею, як-от: призупинення лібералізації торгівлі, недотримання державами-членами зобов'язань та порушення ними угод, потреба в консенсусі під час прийняття рішень, а також повномасштабне вторгнення РФ в Україну та його вплив на глобальну торгівлю. Пасивна реакція Світової організації

торгівлі на війну РФ проти України, призводить до того, що держави демократичного світу надають допомогу Україні в основному у двосторонньому форматі.

Крім того, проблемою в процесі переговорів у форматі Світової організації торгівлі становить оцінка впливу змін у торговельному режимі на розвиток національної економіки країни. Для здійснення такої оцінки необхідні спеціально підготовлені висококваліфіковані фахівці, яких часто бракує в країнах, що розвиваються [6, с. 9-12].

Аналізуючи співпрацю України та Світової організації торгівлі, то варто зазначити, що 23 – 24 травня 2024 року в м. Женеві (Швейцарська Конфедерація) відбулось 108-те офіційне засідання Комітету СОТ з питань сільського господарства. Під час засідання Комітету було порушено 225 запитань щодо нотифікацій членів СОТ та виконання зобов'язань за Угодою про сільське господарство. Представниця України наголосила на використанні росією Комітету СОТ з питань сільського господарства для поширення дезінформації щодо впливу російської військової агресії проти України на світові сільськогосподарські ринки [7].

Отже, в даній доповіді проаналізовано захист інтересів національних товаровиробників в контексті членства України в Світової організації торгівлі, недискримінація останніх та врегулювання торговельних суперечок.

Література:

1. Інформація щодо співробітництва України з Світовою організацією торгівлі. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=306813d2-01e0-433e-aceb-0df8c6006032&title=sot> (дата звернення 09.02.2025).
2. Угода про заснування Світової організації торгівлі URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text (дата звернення 10.02.2025).
3. Україна і СОТ. URL: <https://business.diia.gov.ua/export/export-sot> (дата звернення 10.02.2025).
4. Клименко А. Б. Оцінка наслідків вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ). *Наукові записки. Економічні науки* 2005. Том 44. С. 46-50.
5. Бойко Д.О. Роль Світової організації торгівлі (СОТ) у регулюванні процесу міжнародної торгівлі та вирішення спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 446-449.

6. Модернізація Світової організації торгівлі під впливом глобальних викликів. І. Веремій, Н. Гавриленко, І. Ус, та ін.; за заг. ред. М. Паламарчука, Р. Юлдашева. Київ, НІСД, 2022. 51 с.

7. Інформація щодо участі України в роботі засідання Комітету СОТ з питань сільського господарства (23-24 травня 2024 р.). URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=8f52d2a4-c84f-4a4d-b332-9d578a558729&title=InformatsiiaSchodoUchastiUkrainiVRobotiZasidanniaKomitetuSotZPitanSil'skogoGospodarstva-23-24-Travnia2024-Roku-> (дата звернення 09.02.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-3>

**UKRAINE AND ITS REGIONS IN THE GLOBAL TRADE
AND ECONOMIC WORLD: REGIONAL FEATURES
IN THE CONTEXT OF GLOBAL TRENDS**

**УКРАЇНА ТА ЇЇ РЕГІОНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ТОРГІВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОМУ СВІТІ: РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ В
КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРЕНДІВ**

Barannik V. O.

*PhD in Economics, Senior Researcher,
Leading Researcher,
National Institute for Strategic Studies
Kyiv, Ukraine*

Бараннік В. О.

*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
Національний інститут
стратегічних досліджень
м. Київ, Україна*

В попередній роботі автора [1] був розглянутий неоднозначний вплив глобалізації (загальні обсяги експортно-імпортних операцій країни та її регіонів) на рівень економічного розвитку країни. Серед основних критеріїв успішного економічного розвитку була звернута увага на такий цікавий та відносно новий показник розвитку як *індекс економічної складності*.

В даній роботі основну увагу буде сконцентровано на регіональних особливостях експортно-імпортних операцій Західних регіонів України (для порівняння, а саме: Волинської, Львівської, Закарпатської, Чернівецької та Одеської областей) з врахуванням вищезгаданого